

C
A
S
T
E
L
L
I
T
X

FUIES FOLKLÒRIQUES D'ALGAIDA
I LA SEVA ENCONTRADA

N.º 4
1962

P R E S E N T A C I O

Passada una bona temporada, amics algaidins, torna "CASTELLITX" a ses vostres mans. Esper que troba -
rá ses portes de ca-vostra ben obertes. Una vegada més -
vos durà un missatge de germanor, de pau i de tradició,
d'una tradició mallorquina arrelada molt endins d'es - -
passat i d'es present d'Algaida. Ha passat bastant de -
temps des d'aquell primer número de Castellitx, però s'es
perit ès es mateix: un esperit sà, de bona tradició algai
dina i mallorquina.

Llorenç VIDAL

T E R R A

Terra, quan es canyar se torni grogenc,
quan ets arbres banyin amb sos seus fiis
ses pastures,
ta diré coses molt belles,
si en es teu pit m'acaricies i em beses.

Rolando A. VEGA (Honduras)

C A R T A A P E R E C A P E L L À

Ciutat, a 18 de desembre de 1961

Enyorat amic:

"Absorta est mors in victoria". Sa mort ha estat absorta per la victòria.

No et retgiris. Ja sé que no t'agradaven ses cites ni ses llatinades. Tu eres, justament, s'altra cara de sa medalla: senzill, popular, fresc com s'aigua - d'Algaida, i cordial. Però de qualque manera haviem de començar i a sa censura del cel per ventura li caurà en gràcia una cita de ses Escritures...

Avui fa vuit anys te posares a roncar es temps de s'ensai de "El Rei Pepet". Es metges digueron que te nies sa sang malament, però es metges n'esguerren. Tenies sa sang neta, solament retgirada pes trui de viure: digusts, dificultats, voler fer més i massa escriure...

Tot segueix igual. "L'amo de Son Magraner", - "El Rei Pepet", "Sa madona..." han trepitjat moltíssims escenaris. No hem arribat a entendre perquè no t'han editat. "Es Marquès de Sa Rabassa". Es públic, es comedians, ses empreses i es crítics t'estimaven fort ferm. ¿Saps qué diuen, ara?. Que deixares un buit, que fàs molta falta i que cap com tú.

Es clar que no té glosador. Tots es que ho han provat, ho han deixat a sa tercera. Deies que ses teves coples eren "cosetes", però quan les llegies pereixies venturós. Per mi que eren sa teva sal, feta d'ironia - sense fel. Sa teva gràcia inimitable de bon home. I sa gent ho sabia. En conec que llegien sa teva copla abans des titulars de primera plana. ¿Què hauries dit de sa - telavisió, des "tornados", des nous enterros o de ses - guerres des moros?. M'hi pos es coll que ja has fte qual que glosa a Sant Pere. I que fins i tot Sant Miguel, tan justicier, ha fet sa mitja.

Fora Mallorca èntusiasmen ses teves obres.

S'Artis, encara debuta amb "L'amo de Son Magraner". Encara escatimen es drets d'autor. Encara hi ha sanya contra es teatre mallorqui, i benevolència i enveja. Es - teus fiis creixen que fâ goig mirar-los. Na Cristina i ets al.lots de S'Artis t'encomanen molt. Diuen que sa teva filla ferà coses...

Bono, Pere: un altra dia t'escriure mès coses. Aquesta carta, per volar tan amunt, convé que sigui lleu-gera. Una aferrada pes coll a N'En Juanito Valls. Déu vos dó unes santes festes y fins d'aquí quatre o quaranta anys, sols Ell ho sab.

Joan MAS

P.D. ¿Com anau de teatres per aquí dalt? Aquí balx mos veim negres per trobar escenari devegadas.

ES PEU DE SANT CRISTOFOL

Conta sa tradició
que un gigant, una vegada,
per dins Algaida passava
carregat amb un minyó.

Quan va asser en es Porressar,
tant fort pegà sa petjada
que sa roca senyalada
per a sempre va quedar.

Vora es mulí d'En Mulet
una lloca p. sturava
quan el ve que s'acostava
corregué amagar es pollets.

Sa madona des mulí
que baix des portal filava
quan va sentir sa petjada
va tirar es fus, i fogí.

I es pobre mulineret
que's mulí desenvelava
quan va sentir sa potada
romangué gelat de fred.

Dins Son Alegre, un pastor
guardava ran des camí.
Quan el va veure venir
s'amagà dins un huró.

Es gigant amb una passa
dins Biniali es tirà;
i diu sa tradició:
que allà per Patró quedà.

Rosa JAUME

L A P A U D E L C A M P

-Sabiduria de Salamó-

Jo he sentit cantar llargues tonades camperoles, dins els amples sementers d'aquesta beneïda terra, en dies trists de'n temps tardoral...

Jo m'he corprés de la seva quietud en dies en que els camps ja no s'alegren amb cantúries ni riaies de les alegres coidores. He vista de prop la pau i la quietud. Dins els comellars ombrívols i grisencs hi he passat llargues estones mirant de fit a fit a l'infinit, amb una mirada llarga com la d'aquell gradó qui vol hipnotisar un aucell perdut.

I amb jo, el vei pastor qui em contava contarelles. I desiare el cant del tord solitari interrompia el meu éxtasi o la feixuga d'un corp golafre i afamagat que fogia més que de pressa de cap a la serra tramuntanenca.

Me deia el bon veiet: -coses que jo ni entenia en aquell temps- "l'amor és un escut sobre el pit; és una aureola d'immunitat entorn del front. Cantava un amador l'amor seva, -- per dins un boso ombrívol, perdut el camí, i un llop afamegat el va veure i se'n decantà".

Una de les contarelles que record amb més fervor -- del pastor amic és la del Savi Salamó.

No és únicament l'Història Bíblica qui parla de -- la saviesa meravellosa del Rei Salamó --me deia--, sinó que -- aquets gran llibre de fuis escampats que es diu poble, té també les seves planes que ponderen les dots admirables de tal personatge.

Sia que per medi de les ensenyances de l'Eiglèsia -- n'ha hagut coneixement, o que haja heradat de l'antigor la noticia d'aquell personatge, lo cert és que en parla la gent i el considera com un dels més sabuts de l'Història.

Es popularísima la comparança "més savi que Salamó" o "és un Salamó" d'ús general, com ho és també aquesta cançoneta:

Salamó qui ès tan sabut
va dir que pel temps vendria
que sa dona cercaria
a s'homo, i ja ès vengut.

Com a sentència sàvia referent an els malalts
greus, també ès notable aquesta altre cançoneta:

Salamó va dir, va dir
i en l'Escriptura se troba:
malalt qui aplega sa roba
ès senya que es vol morir.

I ho són també aquestes altres a on s'admira la
seca sàvia:

Voldria tenir sa testa
i es sabre de Salamó
per poder explicar es sermó
que vá fer es predicadó
enguany sa mitjana festa.

Per què no em donau, Senyor,
esperit de profecia?

O una sabiduria
con va tenir Salamó
o una explicació
com sa que Sant Pau tenia:
pentura, us alcançaria
remellet de gran valor.

I per donar a comprende sa debilitat humana dels
més savis a devant ses passions; els nostros pagessos
que de tot saben fer festa, diuen:

Salamó qui ès tan sabut
una dona el va enganà
tota sa nit el fer estar
a dins un covo assegut.

Aquestes i altres tradicions floriren en temps
passats a dins els nostros camps. Un tresor que em
heradat de la veüria...

D'aquesta veüria que se'n va, i amb ella, mos

fuir a corre-cuita -serzides i embastades les tradicions- aquesta pau camperola, que m'ha fet sentir un perfum de lírica veritat.

Gabriel JANER

. . .
C A P D' A N Y
(Reconta)

Hem tancat un any (1961) es veis diuen: un més en es compte", es joves fan plans per l'any no vell que ha començat.

Ara ès s'hora millor per parlar de lo que hem fet ets algaidins durant aquest any que hem acabat.

Algaida està situada geogràficamente a una latitud de 39° 33'33",03 i a una longitud de 6° 34'48", 93

. . .
Día 23 de juliol se celebrà sa festa des - veis. Vuitanta-un veiets de més de vuitanta anys foren homenetjats per sa gent jove. Sa Caixa de Pensions, - S'Ajuntament i Associacions Parroquials col.laboraren a que sa festa sortís prou brillant.

Es veiets quedaren ben satisfets.

Durant aquets any que hem passat hi ha hagut a Algaida 40 naixements i 40 defuncions. Hem empatat.

Se veu que altre temps hi havia més fruits de

pendició:

Any	Naixements. . . .	Defuncions. .	Dif. . . .
1713.	52	45	7
1714	90	51	39
1715	93	35	63
1716	91	24	67
1717	105	26	79
1718	83	23	60
1933	45	44	1
1940	42	38	4
1945	39	26	13
1961	40	40	0

. . . .

En es Teatro d'Acció Catòlica s'han donat un gra-
pat de funcions de Teatro Regional. Enhorabona an aquest
estol que tant fà perquè sa gent s'aficioni d'una vegada
a s'Art Escènic.

Repetim: A tots. Enhorabona i endevant.

AMICS DE CASTELLITX a tots vos desitjem un bon any nou.

(Dibuix de Lola Anglada)

W

CASTELLITX

Carrer Marquès de Zayas, 7

ALGAIDA (Mallorca)

Portada: Ramon Llull de Tomàs Vila. Estàtua oferta per D. Guiem Puigserver an es Seminari de Mallorca.

Depòsit Legal P. M. 28 - 1962